

Kutseühinguline ajakiri

Eesti raudteelaste kesk-
ühingu väljaanne.

Tellimise hind:

Aastas postiga . . . Kr. 2.—
Poolaastas . . . . . " 1.—

**Üksiknumber
15 senti.**

Ilmub 1–2 kord kuus

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, raudteelaodes, riigi- ja omavalitsusteenijate organisatsioonide ja nende osakondade juhatuste juures, kõigis postkontorites ja lehe tellimiskohtil.

Toimetus ja talitus:

Tallinna, Tehnika t. 16-e. Telefon, Balti keskjaam 221.

Kuulutuste hinnad:

Terve lehekülge . . . Kr. 30.—
Pool lehekülge . . . . . " 15.—
Veerand . . . . . " 7,50
Kaheksandik . . . . . " 4.—

Tekstis 50 prots. kallim.

Nr. 11/12

24. detsembril 1929 a.

VI. aastakäik

SISU: Aasta vahetusel. — Kas ametnik või vabateenija? — Tulumaksu seadus vajab kiiret parandust. — Abielunaised riigi- ja omavalitsuse teenistusest eemale. — Raudteelaste ühingute reorganiseerimine jätkub. — Klaperjaht ühe sendi pärast. — Ülevaade raudteelaste Keskühingu juhatuse tegevusest. — Raudteelaste organiseerimise üldkoosolekud Tapal, Mõisakülas ja Sondas. — Selguseta lood tee- ja ehitusosakonna kuuteenijate ja alaliste päevatöölaliste kutseühingus. — Kas jonnist pärast? — Tallinna riigi- ja omav. teenijate ühing 10 aastane. — Postiteenijate kutseühinguse Tartu „ametnikkude“ osakond lagunemisel. — Posti alalt. — Haakija. — Postiametniku J. Paasi 35 a. ametijuubel. — Märkusi välismailt. — Joonealune: Kirju veste.

1929. aasta tegevust lõpetades, avaldame
südamlikku tänu

ajakirja kaastöölisele ja toetajaile.

**Soovime kõigile rõõmsaid jõulupühi ja
õnnerikast uut aastat!**

Suurima lugupidamisega
„SIDE“ toimetus ja talitus.

Raudteelaste kutseühinguline ajakiri

„Side”

on praegu ühtlasi ka ainuke üldriigiteenijate
kutselisi probleeme käsitav ajakiri.

„SIDE”t“ loeb iga riigiteenija, kes tahab olla
kursis organiseeritud riigiteeni-
jaskonna, tänapäeva muredega, majandusliste ja
kultuuriliste saavutustega ja tuleviku kavatsustega

„SIDE” ilmub 1930. aastal 1—2 kord kuus raud-
teelaste keskuhingu väljaandel.

„SIDE” tellimise hind 1930. a. peale on endine:
poolaastas 1 kr., aastas 2 krooni,
üksik number 15 senti.

„SIDE” tellimisi võtavad vastu kõik postkonto-
rid, postiagentuurid, riigiteenijaskonna
kutseorganisatsioonide juhatused, raudteelaste
tarvitajateühisuste kauplused, raudteejaamad.

„SIDE” tellimise uuendamisega
1930. aasta peale palub talitus
praeguseid lugejaid rutata, et aja-
kirja saamises vahet ei tuleks.

„Side” toimetus ja talitus asub Tallinnas,
Tehnika tän. 16-e, telefon Balti 221.

Aasta vahetusel

Möödunud on aasta 1929. Ei olnud ta paigateenijaile lahedam eelmisest. Elukallidus püsis, võrreldes eelmise aastaga, endiselt kõrgei tasapinnal, näidates osalist tõusugi, ja selletõttu on valdav enamus riigiteenijaist oma majandusaasta lõpetanud jällegi tavalise, viimaseil aastail päris krooniliseks muutunud puudujäägiga.

Püüame allpool linnulennult anda ülevaadet sellest, kuid võrt teostusid riigiteenijaskonna poolt läinud aasta peale ülesseatud nõudmised ja soovid. Aasta tagasi — detsembris 1928 — olime sunnitud konstateerima, et kutseorganisatsioonide 1928. a. töö õige tulemusvaene oli. Kahjuks ei saa seda otsust muuta ka 1929. a. töötulemuste kohta. Mis on õieti aasta jooksul riigiteenijaskond kätte võidelnud?

Maksma on pandud ainult ammulubatud teenistusvanusetasu seadus, kuid niisugusel kujul, et hulk riigiteenijaid — ja omavalitsusteenijaskond tervelt — selle alla ei kuulu, et tuhanded alamteenijad, kes kõige raskemas seisukorras, saavad vanusetasu ainult mõnikümmend senti kuus, kuna suuremapalgalised — direktorid, kohtunikud — tuhandetest röömu võivad tunda.

Eelmise aasta nõudmised kõrgendatud ja ühtlustatud perekonna abiraha maksmise, pensioniseaduse paranduste, tööpäeva normeerimise, korteriraha kõigile riigiteenijaile maksmise asjus — pole aasta jooksul tolli võrragi edasi nihkunud surnud punktilt.

Riigiteenijad jaotuvad endiselt ametnikeks, vabateenijaiks, ülemääralisteks, ajutisteks. Kõik nõudmised niisuguse ebaõiglase liigitamise kaotamiseks on jäetud tähelepanemata. Riigiasutuste koonndamise ja töö ratsionaliseerimise ettekäändel on kogu riigiteenijaskond kaheks aastaks linnupriiks kuulutatud.

Vaatamata sellele, et teenijate mass saab praegu palka vähem kui pool eelatsi miinimumist, tahetakse teenijate palka veelgi vähendada: on peaaegu kindel, et uue arstiabi korraldusega 1. apr. 1930. a. peale osa arstimise kulusid teenija enda peale veeretatakse.

Riigiteenijate organisatsioonide üldnõudmisi koordineerib ja esitab valitsusele riigiteenijate Keskkliit.

Eelmist — 1928 — tulemusvaest aastat hinnates juhtisime põhjendatult tähelepanu sellele, et Keskkliidu juhatuse koos-

seis pole küllalt teovõimeline. Soovitasime saadikutekogule tõsiselt revideerida Keskkliidu seniseid töömeetodeid ja taktikat, kõrvaldada põhjused, mis meie kutse liikumise edenemist takistavad, värskendada juhatuse koosseisu.

Need sõnad olid aga tulude räägitud. Kõik jäi vana viisi. Mingisuguseid reforme ei peetud tarvilikuks teostada ja selle järeldusena — protestiks Keskkliidus valitseva saamatuse ja intrigeerimise õhkkonnast vastu — eemaldusid Keskkliidust kaks suuremat organisatsiooni — Raudteelaste Keskkühing ja riigiteenijate Tallinna ühing, umbes 3000 üksikliikmega.

Lahkunud organisatsioonid, loobudes koostööst Keskkliiduga, hakkasid lahendamata üldise iseloomuga küsimusi, mis seni Keskkliidu kompetentsi kuulusid, vabariigi valitsusega juba iseseisvalt, põhjendades oma samme sellega, et Keskkliit praeguses juhatuse koosseisus riigiteenijate üldhuvisid vääriliselt esindada ja kaitsta ei suuda või ei taha.

Keskkliidu reorganiseerimise vajadust on juba küllalt selgitatud ja kaaluvalt põhjendatud ajakirjanduse veergudel.

Peaks igapähele — ka pimedalegi — selge olema, et kui Keskkliidu lagunemine niisuguses tempos edeneb nagu seni — kahe viimase aasta jooksul on Keskkliidu mõjupiirkonnast eemaldunud umbes 65—70% Keskkliidu ümber koondunud organisatsioonide üksikliikmete arvust — siis lõpp ka enam kaugel ei ole.

Oleme kindlas veendumuses, et riigiteenijate kutseliikumist ja võitlust oma parema tuleviku eest on vajalik juhtida ikkagi ühest autoriteetlikust keskkohast. Seepärast tuleks suurematel organisatsioonidel kindlasti kõige lähemal ajal leida ühine keel Keskkliidu tervendamise küsimusi. Organisatsioonide juhtivatel tegelastel tuleks vajalikkudel läbirääkimistel heita esijoones kõrvale väiklane enesearmastus ja loobuda igasugusest erakonnapoliitikast, mis viimasel ajal ka kipub pead tõstma.

On kuulda, et raudteelaste keskkühingu ja Tallinna riigiteenijate ühingu Keskkliitu tagasikutsumiseks on üksikute Keskkliitu kuuluvate organisatsioonide poolt viimasel ajal mõningaid konkreetseid samme astunud.

Soovime otsekoheselt, et need sammud positiivseid tulemusi annaks ja et

meie tervendatud Keskliit oma ümber eeloleval 1930. aastal koondaks jälle kõik riigiteenijate organisatsioonid, sest ainult sel puhul suudaks ta vääriliselt esindada riigiteenijaskonda ja kaitsta tema huvisid.

Vastasel korral ei saa meie riigiteenijate Keskliidust ja tema töö tulemusist 1930. a. lõpul kindlasti üldse enam tõsiselt kõnelda.

Ajakirja asjus.

Eeloleval 1930. aastal ilmub „Side“ endiselt raudteelaste keskühingu väljaandel 1 kord kuus. Et ajakiri teenijaskonna huvides tihemalt peaks ilmuma, selles pole mingit kahtlust, kuid seda takistab, kahjuks, tegevusekapitali puudus. Eelmistel aastatel tugenes meie ajakirja büdžett ebaloomulikult peaaesjalikult kõrvalt — väljaspoolt kutseorganisatsioone — saadud toetussummel (raudteevalitsuse toetus, ärikuulutused jne.).

Nüüd oleme, äärmise kokkuhoiu tagajärjel, niikaugele jõudnud, et juba teist aastat ilma nimetatud välistoetussummadeta eelarveaasta ots-otsaga kokku saame.

On ette näha, et ka 1930. aastal „Side“, arvestades praeguse ilmuvuse sageduse ja lugejate arvuga, võib regulaarselt vähemalt kord kuus ilmuda, ilma et tal majanduslikku kokkuvarisemist karta oleks. Osutub aga tiraaži suurenemise tõttu võimalikuks ajakirja tihemalt välja lasta, siis kasutab toimetust seda võimalust lugejate huvides otsekohe.

Informatsiooniks teatame, et „Side“ 1929. aasta eelarvesse oli toetussummadena sisse võetud posti-telegr.-telefoni teenijate erikapitalilt Kr. 600 (postiteenijate kutseühisuse keskjuhatuse kaudu) ja Tallinna riigi- ja omaval. teenijate ühingu Kr. 300. Tallinna riigi- ja omaval. teenijate ühing on eelarveaasta jooksul lubatud toetussumma „Sidele“ ära maksnud, mida siinkohal tänuga veel kord ära märgime, kuna postiteenijate praegune keskjuhatustest hra J. Kallmaniga eesotsas, kes keskjuhatuse volinikuna terve 1929. a. 1 poole jooksul ka „Side“ toimetuse juures tegutses, ilmselt otsitud põhjustel lubatud toetussumma maksmisest „Sidele“ üldse loobus.

Meie ei hakka siin üksikasjalikult selgitama omi vahekordi ja lahkuminekuid vaadetes praeguse postiteenijate keskjuhatusega. Teeme seda tarbekorral teisel. Ühte võime aga siiski öelda: „Side“ eelarvesse postiteen. keskjuhatuse toetusena

ülesvõetud, kuid neilt saamata jäänud summa ei otsustanud mitte „Side“ saastust, nagu seda nähtavasti sooviti. Teiste organisatsioonide toetusel sai ajakiri rahalistest raskustest üle ja ta korralik ilmumine — vähemalt 1 kord kuus — on garanteeritud ka tuleval aastal, nagu eelpool juba märkisime.

Meile on teatavaks tehtud, et praeguste postiteen. keskjuhatuse juhtivatele jõududele, kellest mõned (J. Kallman) ka riigiteen. Keskliidu eesotsas, ei meeldivat „Side“ veergudel 1929. a. jooksul mitmel puhul ilmunud Keskliidu saamatut tegevust valgustavad artiklid ja sellest ollagi tingitud teatud vaenulikkus meie ajakirja vastu. Teiselt poolt on „Side“ toimetajal kokkupõrkeid olnud postiteen. keskjuhatuse esindaja J. Kallmaniga ka raudteelaste ja postiteenijate keskjuhat. omavahelise kokkuleppe tõlgitsemisel, mis pidi võimaldama J. Kallmanile enne ladumist tutvuneda kõigi nende artiklitega, mis puudutavad postiametkonda ja -teenijaid. Selle tutvunemise või eeltsenseerimise vastu — ehkki artiklite autorite isikud hoiti J. Kallmani ees saladuses — on mitmel puhul protesteeritud ajakirja kaastöölise — postiteenijate ringkonnist.

Et praegune postiteenijate keskjuhatust oma 1929. a. rahalised kohustused „Side“ vastu täitmata on jätnud, langes välja „Side“ toimetuse juurest loomulikult ka keskjuh. esindaja J. Kallman.

„Side“ veerud on ka 1930. a., nagu ennegi, avatud kõigile riigiteenijatele ja riigiteenijate organisatsioonidele oma arvamiste ja tõekspidamiste avaldamiseks. Avaldage, kaasteenijad, „Side“ veergudel omi nõudmisi, piisutage meie õigusliku olukorra väärnähtusi ja puudusi, toetage „Side“ jooksuva informatsiooniga kohtadelt, tellige ajakirja omale ja levitage oma tutvusringkonnas. Päevaselge on, et organiseerimis- ja selgitustöö ning samuti omavaheline informatsioon pole üldse mõeldav ilma ajakirjata. Sama selge peaks olema, et meie väärnähtusi ja väärtalitusi, mis aset leiavad riigiasutistes ja -teenijaskonnas, arvustada ja sõeluda võime erapooletult ja segamatult ainult oma ajakirja veergudel, poliitilised lehed meile seda ei võimalda.

Avaldame, kasutades juhust, siinkohal suurimat lugupidamist ja tänu ajakirja senistele kaastöölisele, toetajaile, lugejaile, poolehoidjaile ja soovime kõigile head ja õnnelikast aastat.

Kas ametnik või vabateenija?

Ameerika kogemused.

Kuni 1927., mil maksma hakkas riigiteenistuse seadus, tundsi me öieti ainult kahte liiki riigiteenijaid: valdava enamuse moodustasid riigiametnikud selle sõna tehnilises tähenduses, kuna ülejäänud olid nn. ajutised töäjõud. Esimeste teenistusvahekord riigiga oli avalikõigusliku, teistel aga eraõigusliku iseloomuga. Kuna avalikõiguslikkudel normidel põhjendev teenistusvahekord riigiteenijale palju suurema iseseisvuse kindlustab, tema tegevuse teeb sõltuvaks õigusnormidest, mitte aga ülemuste või praeguses riiklikus korras kõikvõimuliste poliitiliste parteide heaksarvamisest, siis leiti valitsevates ringkondades peagi, et siin soovitavas sihis muudatused vajalikud. Paraja võimaluse selleks pakkus uus riigiteenistuse seadus, millega siis ka suur osa senistest riigiametnikkudest ümber muudeti eraõigusliku teenistusvahekorraga vabateenijaiks. Riigiteenijate õnneks oli aga uues riigiteenistuse seaduses teine määrus, mis seaduse maksimahakkamiseks tegi paratamatuks ka riigiasutuste koosseisude seadusandlikul teel fikseerimise. Seda aga teha ei tahetud. Ja nii venis juba 1924 a. vastu võetud riigiteenistuse seaduse maksmapanek kuni 1927 aastani. Vahepeal aga oldi veelgi targemaks saadud: ka vabateenijad leiti ikkagi liiaks kindlustatud olevat, sest et nendegi kohad pidid olema fikseeritud seadusandlikul teel maksmapandavais riigiasutuste koosseisudes. See aga ei võimaldanud nendegagi mängida oma heaksarvamise järgi. Hakkad neid massiliselt lennutama ilma koosseise muutmata, varsti on kisa lahti, kuidas, miks jne. Koondamise nime all on seda aga hoopis lihtsam teha (aktsiisivalitsus!). Sellepärast loodi nüüd juure veel üks liik riigiteenijaid — ülemääralsed. Et asi viisakam oleks, siis seletati, et nendeks pidada saama senised õige permanentseiks muutunud „ajutised“. Tegelikult jäid muidugi ajutised edasi püsima nagu ennegi. Kõigi selle nii üldjoontes kirjeldatud arenemisprotsessi järeldusel on aga nüüd juba kaugelt suurem osa riigiteenijaist muutunud avalikõigusliku teenistusvahekorraga ametnikest eraõigusliku teenistusvahekorraga

teenijaiks. Et niisugune areng riigiteenijaskonnale kui teatud rahvakihile kasuks pole, on enam kui selge. Kuid ta annab end ehk vast kuidagi õigustada? Vastused sellele küsimusele võivad muidugi olla suuresti lahkumised, olenedes väga vastaja ilmavaatest, tema riigiõiguslikkudest tõekspidamistest. Siiski annavad meile enam-vähem kindlama toetuspunkti vastuse leidmiseks teiste riikide tegelikud kogemused.

Ja selles mõttes pakub kõige selgema, reljeefsema pildi Põhja Ameerika Ühisriikide riigiteenijaskonna kujunemise ajalugu. Toome selle ühe Oklahomas ilmuva õige lugupeetud ajalehe The Constitution — kirjelduse järgi. Kui Herbert Hooveri asemel oleks valitud mõni demokraat — kirjutab The Constitution, — siis oleksid 573000 liiduametnikust 18000 pidanud kartma oma kohtade kaotust. Aga ainult 40 aastat tagasi oleks parteivahetus presidendi valimistel tähendanud kõigi ametnikkude lahkumist.

Neist 18000 ametniku kohast on 15000 postmeistrite kohta. Teistele teenistus-aladele jäävad seega nüüd ainult veel 3000 ameti kohta, milledega poliitilisi teeneid tasuda võib, mis järelikult mõne poliitilise partei mõju all on. Kõikide parteide tegelased on südilt selle eest võidelnud, et nende vahetatavate ametnikukohtade arvu veel suurema vähendamisega parteidelt võimalus ei võetaks „teenetega erakonnasõpru“ tasuda. Varematal aegadel võis iga rahvasaadik omale vähemalt ühe sõbra võita, muretsedes sellele ametniku koha. Samal ajal aga vähemalt tosina vaenlasi, kes ka sama kohta ihaldanud olid. Täna aga võib poliitiker kohasoovijale öelda: muidugi, väga hea meelega, aga ainult niivõrt kui Civil-service — seadused (riigiteenistuse seadused) mu käsi ei seo.

Kauplemine ametniku kohtadega algas öieti Andrew Jacksoni presidendiks oleku ajal (1828--1836). Tema tuntud lause: „Võitjale kuulub saak“ (To the victor belongs the spoil) oli hästi tõmbavaks valimise lööklauseks. Ta jäi aastakümneiks maksma-

Kui Abraham Lincoln presidendi toolile asus (1861—1865), olid tema ametiaja suurprobleemid mitte niivõrt orjuses ja kodusõjas peidetud, kui raskustes, mis talle valmistas määratu suur poliitiliste ametite püüdjate hulk.

Kui me täna sellest vanast süsteemist loobunud oleme, siis tähendab see, et oleme pikemaks ajaks loonud midagi väärtuslikku.

Analoogilisi mõtteavaldusi võis mõned kuud tagasi leida pea kõigis suurtes ameerika ajakirjades. Pole mingit kahtlust, et ameeriklased on loobunud vahetatava riigiteenijaskonna printsiibigist — kuna nad aastasaja pikkuse katsetamisega sellest kõige halvemad kogemused on omandanud — ja tänapäeval pöördunud elukutselise riigiteenijaskonna printsiiibi juure. Elukutseline riigiteenijaskond on aga võimalik ainult niisuguste kindlustuste, õiguste ja teenistumääruste juures, nagu need on välja kujunenud Lääne-Euroopa riikides. Selle poole püüavad ka ameerika riigiteenijate kutseorganisatsioonid, kusjuures neid toetavad niistähti mõjurikkad majanduslikud ringkonnad, kui ka American Federation of Labour — ameerika ametiühingute liit.

Kuigi praegugi veel on Ameerikas olemas kaks liiki riigiteenijaid: ühed kuuluvad n. n. classified service'isse (klassifitseeritud teenistus, s. o. elukutseline riigiteenijaskond seadusandlikult korraldatud eelhariduse nõuetega ja ka kindlustustega) ja teised unclassified service'isse (umbes meie vabateenijad),

annab president Coolidge'i viimane aruanne selge tõenduse tendentsist, võimalikult laiendada esimest liiki teenistust (nii siis meile vastupidine areng).

1. juulist 1921 a. kuni 30. juunini 1927 a. on selle aruande järgi elukutseliste ametnikkude arv 22% võrra suurenenud (keskmine aastapalk samal ajal aga 53% võrra tõusnud).

Ka praegune president H. Hoover ütles oma ametisseastumise kõnes: „Elukutseline riigiteenijaskond on osutunud suureks õnnistuseks meie rahvale. Iga ametikoht põhjas või lõunas, idas või läänes tuleb välja anda ainuüksi teadmiste, teenete, iseloomuomaduste ja laitmatu ülespidamise järgi; ... ametnikkude ülesannete ja kohustuste korrektse täitmise kohta on mõõduandvaks, et nad omavad selle rahva usalduse ja lugupidamise, kellele nad oma töö pühendavad“.

Kõigest sellest paistab vastuvaidlematu tendents elukutselise riigiametnikkonna ikka suuremal määral väljakujundamiseks.

Ka teistes maades on märgatavad samad tendentsid. Mida enam kultiveeritud üks rahvas on, seda enam püüab ta avalikkude huvide teenistuse teha ülesandeks täielikult omavoli vastu kindlustatud ja selle tõttu poliitiliselt sõltumatule elukutselisele riigiteenijaskonnale, kelles üldiselt nähakse usaldusmeest riiki moodustava üldsuse ja üksikisiku vahel.

Kunagi jõutakse meilgi sellele arusaamisele. Civil servant.

Tulumaksuseadus vajab kiiret parandust.

Kasutu töö tuleb lõpetada.

Aastaid on räägitud ja kirjutatud tulumaksu seaduse parandamise vajadusest, on antud isegi kindlakujulisi lubadusi, kuid ikka on leidunud mingisugused salapärased jõud, mis asja paigast nihkuda ei lase. Nüüd küll tahetavat ja kavatsetavat majandusministeeriumis midagi, kuid mis ja kuidas — see on suure saladusekatte alla peidetud. Ju siis neis kavatsusis midagi on, mis avalikkust hästi ei kannata. Juba see sunnib teatud skep-

sisega suhtuma neisse salapärasesse kavatsustesse. Teiseks ei näi majandusministeeriumil nende kavatsustega kuigi suurt ruttu olevat, kuigi uus maksustamise hooaeg ukse ees on ja juba eeltööd selleks käimas. Mõne nädala pärast on maksuasutused täis kõiksugu teateid, alates vabariigi kodanikkude nimestikuga ja lõpetades nende võlgade ja kohustuste loeteluga ning algab siis nende andmete läbitöötamine, maksustamine. Kõige selle juures

tehakse aga nii palju asjatut, ei kellelegi kasutoovat tööd, et otse kuritegu on seda senisel viisil kas või ükski aasta veel jätkata. Maksuasutustele pidi olukord muidugi ammugi selge olema, kuid need nähtavasti kas ei taha või ei suuda sellest aru saada. Aga nüüd on juba teist aastat riigi statistika keskbüroo poolt avaldatud kokkuvõtted tulumaksustamise üle, mis kõigest sellest otstarbetust tööst nii kujuka pildi pakuvad, et selle jätkata sõandamine arvama sunnib, et majanduseministeeriumis, — üks kahest — kas ei loeta statistika kuukirja või on seal arusaamine riiklikust vastutustundest hoopis ise suunas arenenud. Nii üks, kui teine võimalus aga tõendab, et õhupuhastus seal äärmiselt vajalik on. Kas teoksilolev 3-direktori seadus seda tuua suudab, tuleb ära oodata. Kuid nii või teisiti, kiire reform on seal paratamatuks saanud.

Järgnevad read ei taha kuidagi puudutada tulumaksu küsimust tema terves ulatuses. Jäägu riivamata ka küsimus, kas niisugune maks üldse tarvilik ja õiglane on. Lähtume lihtsalt praegusest tegelikust seisukorrast, et see maks olemas on ja püüame tähelepanu juhtida mõnele kõige kisendavamale puudusele, mis, kordame, enam ühtki aastat edasi kesta ei tohiks.

Riigi statistika keskbüroo poolt tehtud kokkuvõtete järgi oli 1928. a. üldse 105.431 tulumaksu maksjat kodanikku. Kuid nendest oli maksnikke maksuga kuni 50 kr. tervelt 94.125 ehk ümmarguselt 90%, kuna nendele määratud maksu summa oli 1.272.000.— kr. ehk ümmarguselt 37% kogu maksu summast (3.420.000 kr.). Keskmise maksu summa ühele maksnikule seega 13,5 kr. Kahtlemata ei kata see summa tema arvutamise, sisendamisega ja arvestamisega seotud kulusid.

Kujutame üldjooniski enesele ette sellega seotud määratud tööd. 94.000 inimese sissetulekute üle kogutakse andmeid, deklareeritakse, võrreldakse kogutud ja deklareeritud andmeid, määratakse kindlaks mahaarvamised, ja arvutatakse ülejäägi kohaselt maks. Nüüd seatakse kokku maksnikkude nimestikud ühes määratud maksuga ja pannakse need avalikult välja, peale selle saadetakse igale maksnikule kätte mak-

suleht. On see korralik maksja ja tal võimalused maksu tasumiseks olemas, siis vast ehk tasub ta maksu kas korraga või vähemalt seaduses ettenähtud kahel termiinil ära. Kuid väga suur protsent maksnikke jätab sellegi summakekse kas rahapuudusel või muil põhjusil tähtajaks maksmata ja nüüd alles algab töö. Politsei seab maksu nõudmise ja kui see ükskord õnnelikult lõpetatakse, kas maksu kättesaamisega või konstateerimisega, et seda ühel või teisel põhjusel võimalik pole kätte saada, siis on asjatoimetus tihti paraja kaustiku suurune. Kui palju selle juures maha käidi kilomeetreid, kui palju üle kuulati tunnistajaid, kui palju viideti aega igasugu registreerimisega, palju oli paber-, tindi-, ajakulu jne., selle üle pole seni vist küll veel andmeid kogutud, kuid kui seda tehtaks, siis osutuksid nad küll äärmiselt vapustavaks. Lõppes lugu maksu kättesaamisega, siis on tegemist veel tema arvestamisega väga ja väga mitmel pool. Vastupidisel juhul võib õnnetu maksnik sattuda riigivõlgnikkude nimetikku ja nii jälle aastaiks põhjust anda igasugu arvestusiks. Puudutamata on jäänud hoopis vastulausetest ja lõpuks kohtuprotsessidest tekivad kulud. On tõesti päris kahju, et stat. keskbüroo selle kohta andmeid kogunud ja avaldanud pole. Ja kõige selle juures oli saadav maks paremal juhul ligi 50 kr., keskmiselt aga nagu tähendatud 13,5 kr. Et siin tulud kulusid kuidagi katta ei suuda, peaks ometi päevaselge olema. Kuid milleks on siis seda hiiglatööd vaja? Ega's ometigi mitte selleks, et ainult maksuasutustele, Eesti pangale, politseile jne. tööd anda ja kodanikke asjata ärritada ja vintsutada?

Veel pentsikum on aga lugu riigi- ja omavalitsuseteenijaskonna tulumaksustamisega. Ühelt poolt annab riik neile kas otsekohe või kaudselt (omavalitsusi toetades või neile maksustamise õigusi andes) ülespidamiseks tarvilised summad, karpides neid nükuinii minimaalseteni, teiselt poolt nõuab aga samadest summadest tagasimaksusid riigikassasse tulumaksu näol. Milline kõrgem tarkus küll niisugust rahasummade edasi-tagasi maksmist ja arvestamist õigustada ja põhjendada suudab, see jääb harilikule surelikule

küll arusaamatuks. Kuid maksuasutuste loogika on veelgi omapärasem. Riik on arusaamisele jõudnud, et vähemapalgalistele riigiteenijatele maksetav palk ei võimalda laste kasvatamist ja toitmist. Sellepärast maksab ta neile laste kasvatamiseks toetusraha. Muidugi on see toetusraha jälle nii kalkuleeritud, et seal enam sentigi üleliia ei ole. Riik on mahutanud tulumaksuseadusesegi määruse (§ 4), et perekonnapea poolt perekonnaliigete kasvatamiseks saadav abiraha maksualuse tulu hulka ei kuulu. Sellepärast võiks nüüd arvata, et ometi selle abiraha pealtenammaksuei nõuta. Kuid vale. Kuidas võib niisuguse asjaga leppida üks maksuasutus, seepärast lüüakse neilegi abirahadele maks peale. Seadusest saadakse üle „seletamisega“ ja riigiteenijale jääb üle kas püksirihma pingutades maks ära tasuda (sest temal juba pääsemist pole) või jälle alustada

kulukas protsess. Hra riigivanem tähendas alles hiljuti riigikogus, et riigile pole auks, kui ta oma kodanikudega liig palju protsessib. Hea oleks, kui ta selle põhimõtte kõige pealt suudaks selgeks teha maksustamist korraldavale ja juhtivale ametkonnale.

Igatahes on selge, et praegune kord, kus ümmarguselt 90% tulumaksu maksjailt saadav maks ei suuda katta temaga seotud kulusid, milgil tingimusel edasi kesta ei tohi. Kui meil kogu riigiaparaadis kuski võimalik on töövähendust ja selle tagajärjel kokkuhoidu läbi viia, siis esimeses järjekorras küll siin. Kuigi uus maksustamise hooaeg juba ukse ees, pole praegu siiski veel võimatu siin parandust tuua. Loodame sellepärast, et majandusminister selleks vajalisi samme astumata ei jäta.

Economist.

Abielunaised riigi- ja omavalitsuse teenistusest eemale.

Tööpuudus, olgu see siis füüsiliste või vaimliste töötajate juures, annab meil end kibedasti tunda. Kuna füüsilise töötajaid-töötuid registreeritakse järjekindlalt tööbörsides, siis on nende arv enam-vähem teada. Sellekohaselt on seni määratud Riigikogu poolt ka krediite iga aasta hädaabitööde korraldamiseks, mis aitab osaltki kõrvaldada mõne pesekonna teravat puudust. Halvem on lugu aga intelligent tööjõududega. Kui palju neid tööta on, seda pole võimalik kuidagi kindlaks teha. Teada on aga juhtumised, kus naeruväärt väikese tasu eest valmis on sajad haritud inimesed oma tööjõudu pakuma. Kui kuulutada ajalehes, et ametasutus vajab ametnikku, siis võite kindlad olla, et mitusada palvekirja sisse tuleb. Keegi kuulutas hiljuti lehes, et vajab koduteenijat, kes valdab peale kohalike keelte veel inglisi ja prantsuskeelt, palgaga kr. 30 — kuus. Mis te arvate, kas ei saadud ühtegi pakkumist? — Tervelt 60 soovialvudust saadi, kus juures tööpakkujaist 50% olid ülikoolis õppinud, filoloogijat ja muud. Kõik need juhtumised annavad selge tunnistuse, et intelligent tööjõududele töömuretse-

mise küsimus on tõsisem, kui seda pealiskaudsel vaatlusel arvata võib. Selle küsimuse lahendamisel tuleb kord asuda reaalsemate samumude juure.

Nagu teada on suuremad intelligent tööjõudude kasutajad meie riigi- ja omavalitsusasutused. Esijoones tuleks just neis asustes teenistuses olevate teenijate koosseisu revideerida. Meie ametkonnad on nii ütelda üle ujutatud naistega. Palju on vallalisi naisi, veel rohkem abielunaisi. Abiellumisi tuleb ametkondades väga palju ette, kuid sarnast juhust, kus noor abielu naine oleks oma ameti maha pannud otsite asjata. Seda ei ole. Loomulik, et naiste tungimine meeste aladele aitab teenistuspuudust üldiselt kõigiti suurendada. See on otsekohene pahe, kuid ka kaudselt võttes pole riigile kuigi suurt tulu sarnastest abielu paaridest. Perekond, see tähendab lapsed — riigitulevik — puuduvad neil täiesti. Tallinnas, kus asuvad peamiselt meie riigiasutused, on iga aasta abiellumisi sama palju, kui sündi. Tähendab kaks elujõulist inimest jätab endi järeltulejaks vaid ühe. See on ebaloomulik nähtus. Osalt

ehk ka üheks põhjuseks, miks meie rahva arv põrmugi ei kasva. Sellepärast tuleb tõsiselt asuda järgmise põhimõtte teostamise juure. Riigi- ja omavalitsuste teenijatest, kus abielupooled mõlemad teenivad, üks neist saades palka üle elatismiinimumi, tuleb teine abielupool teenistusest vallandada. Seda põhimõtet on osalt vast juba mõnes asutuses koondamiste puhul tarvitatud, kuid muud kaalutlused, isikliku tutvuse ja healäbisaamise näol, on sageli asjale otustandvamad olnud. Iseenesest mõista, et majandusliselt kindlustatud tööjõud samuti esijoones vallandada tulevad. Selle põhimõtte teostamisel saaksid naised, vähemalt osagi, oma tõeliste kohustuste täitmisele asuda, mida juba loodus neile kätte juhatanud. Ja paljudele teravas puuduses olevatele intelligent töötuile avaneks võimalus end tööle rakendada, milleks end ettevalmistanud. Mis meie aga asutustes praegust näeme! Mitte üksi väikse palgaliste, vaid ka kõrgemateriigiametnikkude naisi võib näha asutustes truult teenimas. Kas meeste palk ei võimalda neile ära elamist? Seda küll vist keegi ei usu. Siin on lihtsalt ahnusega tegemist või teenivad naised vaid igavuse pärast. On teada juhtumeid, kus isegi tööstuse ettevõtjate, kohtunikkude, osakonnajuhata-

jate jne. naised päevast päeva teenivad mehe kõrval. Selge on, et sarnane olukord õiglane pole. Tõsi, meie palgad on üldiselt madalad, elukallidus tõuseb aga järjekindlalt, seetõttu võib olla kulub ka kõrgema palgalisele naise lisateenistus ära. Kuid vaadeldes seda teravat puudust, milles paljud haritud inimesed virelevad, on otseselt põhjendatud meie nõudmine. Kui on elu kitsas, siis olgu ka ühtlaselt, ärgu tõstku kahekordne teenistus üksikuid haljale oksale, ja teisi ärgu tõugatagu seeläbi alla. Elame demokraatlikes riigis, siin valitsegu üheõiguslus. Tõsi, loomuliku seisukorra saavutaksime vast alles siis kui riigiteenijate palku üldiselt tõsta niivõrd, et naistel üldse ei tarvitseks teenida, vaid meeste palk üksi võimaldaks ta perekonnal inimväärilist ära elamist.

Seni aga, kuni meie palku tarvilikule kõrgusele ei ole viidud, tuleb jääda nõude juure, et riigi ja omavalitsuste teenistusest tulevad üldiselt ja täielikult vallandada abielupaaridest, kes mõlemad teenivad, üks abielupool igal juhtumisel, kui teine abielupool saab palka üle elatismiinimumi, s. o. üle kr. 125.00 kuus.

Töötü.

Raudteelaste ühingute reorganiseerimine jätkub.

Paar aastat tagasi algatas raudteelaste Keskühing ühingute reorganiseerimise, mille sihiks oli koondada ühe ja sama teenistuse iseloomuga raudteelasi ühte ühinguusse. Näiteks kontori jõud on laiali paisatud Raudteevalitsuste, nende osakondade ja jaoskondade ametnikkude kutseühingus, kontoriametnikkude kutseühingus, tee- ja ehitusosakonna kuuteenijate ja alaliste päevatöölise kutseühingus.

Samuti oli vajalik eraldada ühest ühingust, kus liikmeteks igatliiki raudteelasi, erinevuse järgi eriliigid omaette ühinguisse. Tee- ja ehituse osak. kuuteen. ja alaliste päevatöölise kutseühingus olid näiteks liikmeteks nii iganimelised juhtivad jõud, teemeistrid, eestöotegijad (tööjuhid), remondi töölised kui ka kontori jõud.

Selle töö järeldusena oleks erikutsese ühingud omanud ka kindlama kuju.

Algatus leidis peagi vastukaja ja nii tekkisid Tehniliste tööde juhatajate kutseühing, Tehniliste jõudude kutseühing, hiljuti veel Tööjuhtide (eestöotegijate) kutseühing.

Nüüd on ka kontori jõududel reorganiseerimine käsil — Raudteevalitsuste, nende osakondade ja jaoskondade ametnikkude kutseühing on muutnud oma põhikirja ja nime. Uueks nimeks on „Eesti raudteede kontori jõudude kutseühing“, ning liikmetena on põhikirjas nähtud kõikides raudtee asutistes teenivad kontori jõud, kelle tegevus vaimlise töö alal, vaatamata teenistusastme või -järgule.

Sellejärgi jääb uue ühinguga liituda veel praeguste kontoriametnikkude k-ü. liikmeil ja kontoriõududel Tee- ja ehituseosakonna kuuteenijate ja alaliste päevatöölise kutseühingust, milleks üksikute tegelaste heasoovlikku nõusolekut on juba kuulda. Ühinemist soodustab ka see asjaolu, et uuel juure tulevad eri-grupid võivad omaette osakonnad moodustada.

Järgnevaks sammuks oleks Tee- ja ehituse osak. kuuteen. ja alaliste pvt. k-ü. muutmine veel sinna ühingu suurema rühmana kuuluva raudteelaste eriliigi — remonditöölise kutseühinguks (kas kuuteenijate ja alaliste päevatöölise — koos või eraldi — see on iseküsimus). Ka need üksikud teemeistrid ja eestegijad kes veel sinna järgi jäänud, peaks juba lähemal ajal oma eriühingusse üle minema.

Kui paralleelselt sellega ka jaama-

ametnikkude ja jaamateenijate kutseühingud keskühingusse tagasi tulevad (esimeste kohta on nõusolek teada, kuid jaamateenijate kohta teatakse, et Tallinnlased ei soovi tagasi astuda, kuna liinilt oldakse nõus kas või uut ühingu looma, et aga Keskühingus ühiselt töötada), ning Eesti raudtee töölise ühing Keskühingusse astub, oleks kutseühingud oma tegevuseks suure ettevalmistuse töö võitluseks õiguslikkude ja majanduslikkude huvide eest ära teinud.

Uuel aastal peetavate ühingute ja osakondade peakoosolekutel olgu tingimata üheks päevakorra punktiks — organiseerimine ja koostöö teiste raudteelaste organisatsioonidega.

Ei pea ka unustama, et peale moraalse toetuse peavad liikmed oma organisatsioonidele ka aineliselt kindlustama. Tõstke peakoosolekutel liikmemakse. **A. M.**

Hra A. Kukk lahkus liiga vara riigikontrollist.

Klaperjaht ühe sendi pärast.

Pärast kümneaastast kontrollimist jõudis riigikontroll otsusele, et riigi valitsemisasutused omal jõul töö korradamisega, lihtsustamisega ja ratsionaliseerimisega toime ei saa, sellepärast sajab möödunud kevadest saadik sealtpoolt igasugu lihtsustamise, koondamise jne. kavasad kui küllusesarvest. Eriti agar oli neid kavasad esitama rahandusosakonna juhataja A. Kukk, kes nüüd tollija aktsiisivalitsuste direktorina näidata püüab, et ta kavad elujõulised on.

Olgu nüüd nende kavade elujõulikkusega lugu kuidas tahes, kuid näib, et A. Kukk liiga vara riigikontrollist lahkunud on. Kõige avaram tööpõld oleks talle igatahes seal avatud olnud, sest teiste asutuste reformeerimise ja nende töö ratsionaliseerimise õhinas on riigikontroll enese nähtavasti hoopis ära unustanud, kuigi avalikus arvamises korduvalt tähelepanu on juhitud reformide vajadusele kõige pealt riigikontrollis. Pole sugugi väga ammu tagasi, kui ajakirjandusest lugeda võisime, kuidas Jõgeva seemnekasvandus paremaks pidas omad seemnevilja põllud loovutada kahjulikkudele putukatele, kui et tubakatolmu abil viimaste vastu võidelda. Leiti küll vastutulekut tubakavabrikuilt tubakatolmu saamiseks, kuid

riigikontroll säadis niisugused tingimused selle kasutamiseks ülesse, et parema tahtmise juureski sellest loobuma oldi sunnitud.

Nüüd toob „Kaja“ (Nr. 29 s. a.) jällegi huvitava näite riigikontrollis valitsevast „tööpuudusest“. Nimelt on suure kontrollimise ja revideerimise tulemusena avalikuks tehtud hirmus korralagedus: end. töö- ja hoolekandeministeriumi 1928/29 a. aruande saldod ei ole kooskõlas Eesti panga Tallinna ja Tartu osakondade saldodega, vahe on tervelt **üks sent**. Muidugi ei ole niisugune korralagedus ühes korralikus riiklikus arvepidamises kuidagi sallitav, sellepärast tuleb kiires korras selgitada, kuidas või kes selle ühe sendi kadumises või juuretulekus süüdi; mis sest, et see selgitamine kümneid või koguni sadasiid kroone maksma võib minna. Harilikule surelikule niisugune loogika siiski ei taha hästi meeldida, sellepärast tuleb kahetseda, et hra Kukele võimalust ei antud oma võimeid proovida kõige pealt riigikontrollis. Aga vast ehk leitakse nüüd, et ka vastupidine tee käidav on ja rakendatakse hra Kukk aktsiisidirektorina reformeerima riigikontrolli?

Common sense.

Ülevaade raudteelaste Keskühingu juhatuse tegevusest.

1. Valga raudtee sõlme teenijate varustamise asjus kütteainetega pööras Keskühingu juhatuse raudteevalitsuse poole järgmise kirjaga:

Hra direktorile.

Valgas 27. okt. k. a. peetud raudteelaste üldkoosolekul avaldati muuseas nurinat, et Valga sõlme raudteelaste kütteainetega varustamine on halvemas seisukorras kui mujal.

Eriti tähendati sellele, et puid ei anta. Põlevkivi ja lauaservi antakse ainult teatavatel päevadel, — muuseas mitte turupäevadel — ja tingimusel, et kõik väljavõetav kvantum ühe korraga ära viidaks.

Palume Teie lahket nõusolekut ja korraldust, et Valgas saaks teenijatele kütteaineid antud ühisel alusel teiste raudtee sõlme punktidega, et lubatakse kütteaineid laost välja anda iga äripäev ja põlevkivi müüa ka $\frac{1}{2}$ tonni viisi (seni $\frac{1}{4}$ tonni), sest sarnase teega, kui see on Valga raudtee kütelaost linna, sügisel ja kevadel porise ajaga Valga voorimeeste hobused üle 30 puuda ära ei vea ja kahe voorimehe palkamine läheb kalliks.

Teie poolt tehtud korraldusest palume meile lahkesti teatada.

Sellele järgnes vastus:

Raudteelaste Keskühingule, ärakiri
Valga M1.

Teie esitise nr. 55 — 25. mkp. puhul, mis D poolt minule lahendamiseks saadetud teatan, et kütteainete müümise määruused on ministri kindlalt. Sellepärast Valga jaoks kütteainete ühekordsete müümisnormide vähendamiseks esinen neil päevil muutmiskavaga D kaudu ministri kaudu, kus kavatsen maksma panna järgmised müügiorderite normid Valga kohta:

Puudel — 1 m³, servadel 1,5m³, turbal ja põlevkivil 0,5 tonni, tingimusel et servade peale igakord tuleb võtta korraga kaks orderit, sest servad on 3 m³ viisi välja pandud.

Ühe ja sama orderi järele kütteainete mittekorruga ladust välja viimise lubamist ei poolda, sest et see raskendaks kontrollimist.

Igapäev kütteainete väljandmist lubada neis ladudes, kus ladujuhataja ka materjaliladu töödega seotud on, ei pea võimalikuks, vaid kontrollimise hõlbustuseks peab see ka edaspidi jääma kindlate päevade peale.

Käesolevaga teen Valga M1-le kohuseks määrata kütteainete väljandmise päevadeks Valgas kolm kindlat nädalapäeva, mis oleksid Valga turupäevad, seda kõigile Valga raudteeseasutustele teada andes, ä/k. minule.

Mis puutub puude mitteandmisesse Valgas, siis on see tehtud puude vähesuse tõttu 1/r. piirkonnas. Selle asemel saavad Valga raudteelased lauaservi hinnaga kr. 2,25 täie normi piirides, kuna mujal on puid antud ainult piiratud arvul.

Kütteainetega raudteelaste varustamine on mõeldav ikkagi ainult kohaliste võimaluste piirides. Nii antakse Pärnu k/r. piirides kände täie normi piirides, kuna ühtlustamiseks nende toimetamine 1/r. jaamadesse oleks väga kulukas ning tuleks sarnasel korral müügihinda tõsta. Samuti kulukas oleks Valgast servade vedu mujale. Selle arvel, et puude müümine Valgas ja k/r-lise piirkonnas, seega ka Tallinnas on piiratud, avaneb võimalus edaspidi ka Tapa, Narva ja Tartu ning laiaroopalise väikejaamade raudteelaste varustada puudega teatud piiratud määral.

2. Tapal lugemistoa avamiseks toetuse andmise kohta pööras Keskühingu juhatuse raudteevalitsuse poole järgmise kirjaga:

Härra direktorile.

Tulles tagasi Teie kirja juurde nr. T —1098 — 25. X. s. a., millega lahkesti lubasite Tapal rdmt. nr. 5 ühe toa Tapa jaama teenijatele raamatukogu avamiseks, pöörame Teie poole järgmise palvega:

Ruumi kasutamine praeguse seisukorra juures on võimata: puudub elektri-valgustuse sisseseade ja igasugune inventaar, nii kui raamatukapp, lugemislauad ja toolid. Nende muretsemiseks ei Keskühingul ega ka kohalikkudel Tapa organisatsioonidel raha ei ole.

Selle tõttu pöörame Teie poole, härra direktor, palvega teha korraldus raudteevalitsuse kullu elektrivalgustuse sisseseadmiseks kõneall oleva ruumi ja lubada kultuur-haridusliikudest krediitidest 100 krooni toetust tarviliku inventaari muretsemiseks lugemistuppa.

Loodame, et Teie lahkesti meie palvele vastu tulete.

3. Priisõidu piletite asjus pööras Keskühingu juhatuse järgmise märgukirjaga kõikide Riigikogu rühmade poole, ärakirjaga teedeministrile:

Kõigile Riigikogu rühmadele,
ärakiri härra teedeministrile.

Uues „Raudtee seaduse“ eelnõus on § 7 all, milline käsitleb raudteeteenijatele ja nende perekonnaliikmetele võimaldavaid priisõite raudteel, riigikogu alamkomisjon teinud järgmise paranduse: „kusjuures nende perekondadele antav priisõitude arv ei või ületada ühe kuue sõidu aastas.“

Selle paranduse tarviduse ei leia E. Raudteelaste Keskühing, kui teenijaskonna esindus, küllalt põhjendatult järgmistel kaalutlustel:

1) Seaduste, kui seesuguste, ülesanne on olla riikliku elu ja riigi võimu teostamise üldisteks juhtnõuorideks ja neisse üksikasjalisi peensusi tuua, mis pigemini juba seaduse käsitlemisse punituvad (käesoleval juhul teenijatele antavate priisõitude arvu kindlaks määravad) ei ole otstarbekohane sel mõistel, et need peensused tavaliselt ei suuda kokkukõlla jääda tegeliku elu muutuvate nõuetega.

Iga seadus on austatav ja täpselt täidetav vaid siis, kui ta igati kooskõlas tegeliku eluga.

Meie raudteed on Eesti riigi valdamisel seni ainult 11 aastat, kuid selle ajajooksul on priiveo-nääruseid raudteel muudetud, täiendatud, laiendatud ehk piiratud juba 14 korda. Seda nõudsid olulised tingimused ja teedeministril oli võimalik neid tingimusi reguleerida nii kuigi see tarvilikuks osutus. See võimalus selle tõttu, et seni maksev seadus polnud piiratud üksikasjaliste peen-sustega.

Nähtavasti oli sellise olukorraga arvestanud ka praeguse seaduse-eelnõu koostaja, kuna ette nähtud priisõitude kohta määruste andmine teedeministri poolt.

2) Kui alamkomisjon vast arvamisel oli, et eesti raudteedel on teenijate priisõitude arv liig laialdane, et tehtud paranduse sihiks oli piirata teenijaskonnale võimaldatavat priisõitude arvu, siis ei ole see arvamine põhjendatud.

Meil on kasutada andmed kahekümneneljust riigist, ja neist leiame et igal maal on raudtee-teenijaskonna perekondadele võimaldatav priisõi-tude arv isegi märksa suurem kui meil.

Kahekümnes riigis on võimaldatud priisõidud teenijaskonna perekondadele (meil kavatsetava kuue sõidu asemel) 52 korda aastas neile antavate nii-nimetatud „provisjon-piletite“ pluss pika-maaliste sõidupiletite näol, millistest esimesed (52) on välja antavad toduainete ostmisele sõitmiseks lähemate linna- või alevijaamadeni, viimased muudeks tarbesõitudeks kaugema maa peale.

Austrias, näiteks, on peale selle veel priisõidu-võimalus teenijate perekonnaliigetele kirikutesse sõitmise puhul. Belgias ja Hollandis laiendub priisõiduõigus peale raudteelaste ka veel posti-telegraafi-, kui ka politseiteenijate peale, kaasa arvatud isegi välispolitseiteenijad. Kanada raudteedel omandavad raudteelased pikaajalise eeskujuliku teenistuse autasuna priisõiduõiguse kogu raudteelinde ulatusel neile välja antavate alaliste aupillete läbi. 22-es riigis on raudtee pensionärid ja nende perekonnaliikmed priisõidusaamises aktiivteenijatega üheõiguslised.

Ja nii väidavad kõik olemasolevad andmed, et meil priisõidu võimaldamine ei ole kogunigi liialdatud, et seda ei ole vaja piirata seaduslikus korras. Leiame hoopis vastupidist: olemes võrreldes veneajaga priisõitude arvus palju rohkem piiratud. Provisjon-pileteid meil ei ole vaatamata sellele, et neid palunud olemis juba üle 8 aasta.

Rajades meie riiki oli seejuures silmapaistvaid teeneid ka raudteelastel ja ükski kes tol korral oma elu kaalule pani, ei soovinud näha rajatavas uues riigis halvemat või kitsendavamata korda nii raudteel kui ka mujal, kui see oli tsaariaegses vene riigis. Seepärast ei rahulda raudteelasi nende seniste õiguste kõige-vähemgi piiramine, olgu see priisõitude võimaldamise või mõne muu teenistustingimuse juures.

Lisaks kõigile eeltoodude ei leia meie üleiliks tähendada, et priisõitude piiramine kutsuks teenijaskonnas välja pahe, et levineks lühimaalistel sõitudel piüe ilma piletita sõita. Viimane teguviis omakord ei jäta rikkumata aga ka teenijate vahelist tarvilikku teenistuse distsipliini.

Eeltoodu pärast on meil julgus paluda Teid „Raudtee seaduse“ § 7 juures alamkomisjonis tehtud parandus selle seaduse arutamisel riigikogus tagasi lükata ja see paragrahv vastu võtta sel kujul, kui ta oli vabariigi valitsuse poolt seaduse eelnõusse sisse võetud.

Ühtlasi sellega palume Teie rühma lõpulikku seisukohta käesoleva palve puhul meile lahkesti teatavaks teha.

4. Teenistuse vanuse lisatasu välja-maksmise kohta Jõulu pühadeks pööras Keskühingu juhatus järgmise märgukir-jaga Vabariigi valitsuse poole, ärakirjaga majandusministrile:

Vabariigi valitsusele,
ärakiri majandusministrile.

Käesolevaga on meil au paluda Vabariigi valitsust teha korraldus teenistusvanuse lisatasu väljamaksmiseks 1929/1930 eelarve aasta viimaste nelja kuu eest jõulu-pühadeks. Oleme sunnitud sellase palvega pöörama Vabariigi valitsuse poole sellepärast, et teenijad, eriti perekonnainimesed, madalate palkade tõttu on väga raskes seisukor-ras. Oma tarvete ka kõige suurema piiramise juures on teenijail siiski pühadega seotud mõnin-gad kulud, mis möödapääsematud.

Uue aasta algul tuleb ka erilisi kulusid — koo-liraha maksmine laste eest jne. — teha. Seisu-korda võiks teataval määral kergendada teenis-tusvanuse lisatasu väljamaksmine.

Üldiselt olgu tähendatud, et kõige suuremad väljaminekud teenijail on kevadel — suviriiete muretsemine, sügisel — toiduainetega ja talirietega varustamine talveks, kooliraha maksmine esimese semestri eest ja detsembri-jaanuari kuus, niikui ülalpool tähendatud.

Selle tõttu peaks teenistusva-vanuse lisatasu väljamaksmist teos-tatama aprilli, augusti ja detsembri kuudel. Et aga teenistusvanuse lisatasu maks-mise tähtjad seni veel pole kindlaks määratud, siis palume nende kindlaksmääramise juures eel-pooltoodud asjaolusid arvesse võtta.

5. Jätkates organiseerimise tööd kor-raldas Keskühingu juhatus koosolekud Tapal, Mõisakülas ja Sondas, millede kohta üksikasjalisem informatsioon all-pool mahutatud. Ühtlasi pööras Kesk-ühingu juhatus väljaspool Keskühingut seisvate jaamaametnikkude ja jaamatee-nijate kutseühingute poole, pannes neile ette tulla tagasi Keskühingusse. Jaama-ametnikkude kutseühingult on saadud sel-lel puhul järgmine vastus:

Jaamaametnikkude kutseühisust lugupidava Teie üleskutse nr. 242, 13. XI, 29. peale on meil heameel teatada, et meie ühingu juhatus ühine-mist ühistööks põhimõtteliselt kõigiti pooldab ja tarviliseks peab, kuid mõnesuguste küsimuste koh-ta soovib ennem saada selgitusi.

Teiega läbirääkimisi võidama volitab ühingu ju-hatus hra E. Müllerhoffi ja Ants Kangur'it, kes asjast kõigekülgsest informeeritud.

Tulemusteks soovime edu ja head kordamine-kut.

Vastavalt jaamaametnikkude kutse-ühingu soovile astus Keskühing kohe läbirääkimistesse eelpooltähendatud esi-tajatega. Läbirääkimistel näis, et jaama-ametnikkude kutseühingu tagasitulemi-seks Keskühingusse lootust on. Lõpuks teatasid esitajad, et nende ühingu juhatus

küsimuse jaanuari kuus peetava peakoosoleku päevakorda võtab.

Tahaksime loota, et küsimus jaatavalt otsustatakse. See oleks suureks edusammuks raudteelaste ühise pere organiseerimise ja koostöötamise alal.

Jaamateenijate kutseühingult seni vastust saadud ei ole. Siiski loodame, et ka siin ühise keele leiame.

6. Vabaarsti valiku asjus saadeti Keskühingu juhatuse poolt raudteevalituse direktorile alljärgnev kiri:

Härra Direktorile.

Meil on ülesandeks Teie tähelepanu juhtida asjaolule, et raudtee ambulantsis vaatamata mitmel korral avaldatud rahulolematusele, jätkatakse haigete vastuvõtmist jõukudes.

Viimasel raudteelaste kongressil seda korraldust arutledes avaldati arvamist, et puudus on kõrvaldatav ümberehituse järgi. Nüüd aga näib, et seda olukorda pole tahetudki parandada.

Iga haige soovib arstiga vabalt nelja silma all põhjalikult rääkida oma haiguse üle, kirjeldada haiguse nähteid ja avaldusi, ning selleks peab haigel võimalus olema. Arusaadavalt takistab aga seda kõrvaliste isikute juuresolek. Lahtiriietumine juba tekitab raskusi, kuna uudishimulised pilgud hoolega jälgivad naabri pesu ja kehaehituse peensusi.

Nõuame, et peaarst sellest küljest haigete olukorda parandaks.

Lubaduste kohaselt on nüüd sisse seatud rohu- retseptide vastuvõtmine ambulantsis. Seda moodust aga pole ametkondile teatavaks tehtud ning selle tõttu tekivad arusaamatused inimestel, kes esimest korda peale uut moodust ambulantsi kasutavad. Minnakse arstilt saadud retseptiga apteeki, kuid seal retsepti vastu ei võeta seletades, et retsepte tuleb kella 13-ni ambulantsi ära anda. Juhtub see olema kell 12,20 või veidi hiljem, siis

läheb inimene ambulantsi ainult selleks, et sealt uuesti apteeki tagasi tulla, sest vahepeal on retseptide vastuvõtmine üle viidud apteeki.

Siin võib peaarst kahtlemata nii haigetele, kui Tervishoiu-ametile vastuvõetava korra leida.

Kongressil seletas peaarst täiesti õieti, et raskesti haigete juure koju sõidukulud tasub raudteevalitsus, kuid tegelikult ei söida arst koju kutse peale väljagi kui pole saanud lubaduse, et haige omaksed sõidukulud ära tasuvad. Aga mis juhtub, kui raskesti haige on rahata? Kas tõesti lepatakse ainult sellega, et arst telefoni kaudu soovib haigele kompressi seada?

Ka siin võib peaarst kahtlematult valitsevat olukorda parandada.

On ammugi rõhutatud, et peale ambulantsi töö lõppu on valvearsti kättesaamine seotud raskustega. Oli sellest kõnet ka viimasel raudteelaste kongressil, kuid parandust ei mingisugust. Ei ole isegi vaevaks võetud ametkondadele teatada kuidas talitada juhul, kui haigestumine tekib peale tööaja. Kas arvab peaarst selle korra teatamiseks küllaldase olevat oma kongressil avaldatud segased seletused arstide kollegiaalsest — või kolleegalikust — tööjaotusest.

Igatahes on ka siin peaarstil võimalik vastavaid korraldusi luua. Põhja-Lääne raudteel, mille ühe osakese kujundasid meie praegused raudteed, võttis peaarst (professor Vaščenko) ka ise haigeid vastu, ning kui meil praegusest arstide arvust veel vähe peaks olema, siis võiks ka meil peaarst osa tööd oma kanda võtta, muidugi ainult määral, mis normaal-tööaeg lubab. Endastmõistetavalt ei või aga siia juurde arvata seda tööaega, mis praegune peaarst Dr. Lübeck väljaspool raudteed erikokkulepete järgi kulutab, vaid see aeg mis raudteelt saadava palga eest raudteele pühendumise peab.

Teades et Teie, härra direktor, raudtee tervishoidlikkude küsimuste paremale järjele saamisest huvitatud olete, loodame Teie poolt vastavaid korraldusi ja palume tehtud korraldusist meid lahkesti informeerida.

Sekretariaat.

Raudteelaste organiseerimise üldkoosolekud mööduvad edukalt.

1. Raudteelaste koosolek Tapal.

Pühapäeval 17. XI. k. a. oli raudteelaste Keskühingu poolt korraldatud üldine Tapa sõlme raudteelaste koosolek.

Noorsoo kasvatusse seltsi saal, kus koosolek peeti, oli rahvast tulvil täis. Keskühingu esindajate Melenčuki ja Rukki ettekandeid raudteelaste küsimustist kuulati suure huviga. Võis konstateerida, et raudteelaste massid hästi kõike seda jälgivad, mis praegune valitsus raudteelaste olukorra halvendamiseks sepsitseb.

Võeti vastu terve rida resolutsioone, milles peegelduvad raudteelaste meeleolu ja praegused nõudmised. Eriti toonitati,

et arstiabi peavad saama raudteelased tasuta ja et arsti valik olgu vaba.

Samuti nõutakse kõigile priikorterit ehk 20% palgast korteriraha, sest et korteriküsimuses valitseb täielik kaos: ühed saavad priikorterit ehk kasutavad raudtee-kortereid maksu eest, kuna aga teised samasuguste teenistus-tingimuste juures ei saa seda ega teist. Erakorterit eest tuleb aga 1/3 palgast ära anda.

Priisõidupiletite kohta asuti seisukohale, et praegust arvu ei tule piirata. Raudteelased kasutavad priisõidupiletite saamise õigust väga tagasihoidlikult ja ainult tarviduse puhul. Praeguse arvu pii-

ramine võib esile kutsuda püüdeid kuidagi-viisi sõita ilma piletita.

Lõpuks esines kõnega organiseerimise tähtsusest eesti raudtee tööliste (tehaste tööliste) esindaja Normann. Kujukalt tõi Normann ette, missugused vaated välismaal tööliste palkade ja töötingimuste kohta valitsevad, kuna meie tööstuse ja valitsuse ringkonnad keskaja vaateid harrastavad. Kohaliku administratsiooni esindaja vahelhüüete peale vaatamata kütkestas Normann oma hooga kõnega kuulajate tähelepanu ja esitas lõpuks järgmised resolutsioonid: 1. Päevatöölised, kes aasta ja rohkem vahetpidamata teeninud, tuleb võimaldada suvepuhkus 2 nädalat.

2. Teenistusvanusetasu saamist tuleb laiendada ka päevatöölise peale.

Koosoleku vaheaegadel mängis Tapa raudteelaste pasunakoor.

2. Koosolek Mõisakülas.

Pühapäeval, 8. detsembril oli Mõisaküla Tuletõrjajate seltsi ruumikasse saali kogunud 230—250 raudteelast Mõisakülast ja lähematest jaamadest.

Koosoleku korraldas Keskühingu juhatus organiseerimise kui ka jooksvate kü-

simuste lahendamiseks. Organiseerimise vajadusest ja tähtsusest kõnelesid Keskühingu esimees hra Melenčuk ja Raudteetöölise ühingu esimees hra Normann, kuna raudteelaste praegusest olukorrast ja nõudmistest refereerisid Keskühingu juhatuse liikmed hra Johannson ja hra Simson.

Nii kui kõnelejailt selgus, on suur osa raudteelasi praegu Keskühingust kõrval — osalt metsikutena, kes mingis organisatsioonis liige pole ja vaid parasidina kasutavad neid tagajärgi, mis organiseeritud teenijaskond kätte võidab, osalt olles liikmeteks organisatsioonides, mis Keskühingusse pole liitunud (jaamaametnikkude ja jaamateenijate k-ühingud). Peale selle on mõned üksikud sattunud mõrda, mis raudteelaste peresse heidetud „Raudteelaste ühingu“ nimetuse all kominterni sõprade poolt.

Valgas, Tallinnas, Tapal ja nüüd Mõisakülas peetud koosolekute tulemusena on märgata raudteelasperes tuntavat elevust: astutakse ühinguisse liikmeiks. Jaamaametnikkude k-ühingu juhatus on juba põhimõttelikult asunud seisukohale, mis eeldab Keskühingusse tagasitulemist, sama loodetakse ka jaamateenijailt, kuna

Kirju veste.

Rahu, rahu, rahu! see hüüdsõna kõlab järjest ilmas. Meil on see armas rahu pühade eel täielikult maksvusele pääsenud. Mitte küll selles mõttes, et iialgi enam sõda, vaid hoopis teises, nimelt kõditavat uudist ei ole. Ajalehed on täiesti õredaks jäänud sisult, kaustalt hästi kokkukuivanud. Ja millest sa hing ikka kirjutad? Ükski sild ei lange enam sisse, autobusse ei jää rongi ette. Keegi mõistlik ei tapa end enne pühi arvates, eks peale pühi aega ole ja ega surm eest ära jookse.

Ka väljamaalt pole ammutada midagi krõbedat, mis helevust tooks meie udu-sesse hallusse. Düsseldorfis roimari jant jääb ka juba vanaks, igapäev nabitakse uusi pussitajaid kinni, aga mine saa sealt sotti, missugune see eht roimar on, sest politsei vabastab neid samuti igapäev. Pilsudski ei löönud Poola parlamenti ka päris nassu, vaid ajab asju pisi-tasa ja targu, oleks ehk sealt pooltki midagi saanud. Üle lombi lendajaid ei

leidu ka. Mis sa tahad teha! Päris õre asi, poo kas või üles end. Uusi nabade uurimisreise ei korraldada samuti. Keegi Byrd küll pusib ühe naba kallal juba mõnda aega, aga seda õiget kohta ei näi mees leidvat. Naistel on täielik õigus sellele mehele vaadata seetõttu natuke umbusklikult. Aga olgu kuidas on, see naba on igatahes meist kole kaugel ja meie vaatame, mis lähemal sünnib.

* * *

Imelikuna paistab, miks meie n. n. maa hääletorud nagu „Kaja“ ja mõned muud sarnasel põua ajajärgul ei asu ühe väga tänuväärt asja juure. Mis te arvate, mis asi see oleks? Kas mõni ühiskondline või majandusline probleem? Oh, ei, hoopis tähtsam — nimelt riigiteenijate materdamine. Mõne aja eest ei möödunud seda päeva, mil selle õndsas riigiteenija kukil ei ratsutatud ja tema kallal ei näägutatud. Laiskvorst, vedeleja, riigi hukatusele viia, tõsistele kodanikkudele maksude kaela tooja, söödik, parasiit. Ikka selles toonis. Lugejaille maaliti hirmsaid arvusedilmade

Uuendage

„SIDE“ tellimisi

1930. a.

peale

ette, mötelge: meil 27.000 riigi priileival olijat! Iga kümnes isik on riigiteenija, nii arvati, sest mine tea palju neid eestlasi ikka on. Toodi usinasti näiteid Ameerikast, Inglismaast, et vaadake kuis seal asjad — neljakümne tuhande kohta üks riigisöödik. Kes nüüd seda teadis palju neis riikes elanikke on. Peaasi — võrdlus oli toodud, mis pidi iga talumatsile selgeks tegema, kuhu tema töö ja vaev läheb. Mis muud kui koondada, vallandada. Mis neil teha on? Tulevad ametisse, jooivad teed ja lähevad! Nii pidi maal selge pilt olema nende tegevusest.

Kellegil ei tarvitsend teada, et meie maa vajab kaitset, milleks kaitseväge vajame; et meil piirivalve peab olema; et sisemise korra kindlustuseks politseid vajame; et ka oma lapsi kirjaoskamatuks ei taha jätta, vaid neile võimalikult paremat haridust anda püüame, milleks tarvis aga terve leegion õpetajaid. Edasi, et meie raudtee on riigi elu soon, millist võrku ühtelugu suurendada püüame, milleks vajame

jälle ei muud kui raudteelasi, inimesi, kes seda korraldavad, sest et ükski ratas iseenesest ei veere. Samuti polnud kellegil tarvis teada, et meie maal ka oma postikorraldus peab olema, sest kõigil pidi selge olema, et kiri võib ju ka iseenesest igale kätte tulla. Samuti mis tarvis need metsateenijad ja vahid, parem kui iga talumees saaks oma käega võtta riigimetsast ahjukütet ja tarbepuid. Seda ei tarvitsenud keegi teada, et kõik need elu avaldused nõuavad inimesi, teenijaid, töötegijaid. Nii informeeriti maad. Kui siis riigiteenija oma jala maale viis ja kogemata nime-tama juhtus, et ta riigiteenija, no siis, oh sa mu meie, vaata et sind elavalt nahka ei pistetud. Aga tänu taevale, juba kaugel, mineviku unes puhkavad Riigikogu valimised — milleks veel vaja seda demagoogiat, vasserdamist ja peapealkäimist. Riigiteenija saab ometi ka kord rahu.

* * *

väljaspool Tallinnat olevad liikmed praeguse lahusolekuga sugugi päri pole.

Mõisakülas selgus ka kummaline ükskõiksus, millega seni nii kutseühingute kui ka hoolekande ühingu juhatused selle sõlme suurearvulisesse raudteelasperesse suhtunud. Mõisaküla olukord näitab ka selgelt põhjusele, miks seni võrdlemisi laialdasest raudteelasperest kõik oma organisatsioonidesse polnud koondunud: kihutus- ja selgitustööd tehakse vähe ja pealiskaudselt, organisatsioonide vahel puudub sel alal omavaheline kontakt; kui koha peal kutsutaksegi mõne ühingu osakond ellu, siis jäetakse see vaeselapsena omaette tegutsema, ilma et võetakse vaevaks kohalikke tegelasi enam ühingu üldtegevusest informeerida, isegi osakondade kirjadele ei vastata; ka liikmemaksude saatmisel ei teatata isegi seda, kas raha kätte saadud.

Tihedamalt korraldatavad üldkoosolekud, elavam läbikäimine ühingute juhatuste ja osakondade juhatuste vahel võib siin parandust tuua.

Üldiselt näitas Mõisaküla raudteelaspere suurt huvi organisatsioonide vastu. Kontorijõudude (end. Rv. ametnikkude)

k-ü. tegelased korraldasid kohapealse osakonna, teistelt teenistusaladelt päriti Keskühingu juhatuse liikmeilt nõu ja juhatust, kuis võimalik oleks ühingu liikmeks astuda, kohapeal laiendada liikmete vastuvõtmist, osakondasid ellu kutsuda, oma ühingute juhatusi ergutada jne. Mõningate kohapeal kerkinud küsimuste kohta lahendatavate sammude astumiseks anti keskühingu esimehele rida kirjalikke sooviavaldusi, kuid koosolekul sõnavõtjaid ei olnud.

Sellase tagasihoidlikkuse manab esile asjaolu, et kohapeal vähe koosolekuid peetakse ja sellepärast ei leidu oma mees- test hõlpsalt seda julget, kes esimesena kõnelõnga harutama hakkaks. Pealinna- lased peaksid igatpidi toetama kohalikke tegelasi nende soovis kõne kursuseid korraldada.

Mis veel korraldatavaist koosolekuist peaks nimetama — see on eeskava mitmekesistamiseks muusikaliste vahepalade pakkumine. Sellega on korraldajad ilmingimata aidanud tõsta kuulajaspere arvurikkust ja sundinud ka seda kuulama, kes kuivale kõnekoosolekule kahtlemata poleks tulnud.

See Eesti on ikka pisike riik küll, nüüd saan sellest ka mina aru. Siin tunnevad pea kõik elanikud üksteist, kust sa ka iganes pärit ei oleks, kas Saaremaalt või Peipsiäärest. Siin ei tohi sa iialgi targasti ega palju rääkida, kohe oled sa kedagi haavanud. Ehk kui sa kedagit haavanud pole, siis vähemalt leitakse, et su rääkimine suur asi ei ole.

Kirjutad sa raamatu, siis ütleb arvustaja: see ei kõlba kuhugi — ma tean selle autorit, käisin temaga ühes koolis, isegi ühes klassis ja temast polnud sugugi märgata, et ta ka midagi kirjutada võiks. Loob keegi mingi muusika pala, siis räägivad asjatundjad muusikamehed: ah, ta töö on ikka päris vilets, me teame seda meest, kuidas ta Peterburis õppis — niisama lihtrahva laps, polnud siis tast kuulda midagi. Oled sa kuulus tantsija — sind tuntakse palju. Arvatakse: ah, mis ta ikka tantsib — mõne aasta eest olime ühes koos stuudios. On keegi tark riigimees, siis leidub ikka Sinu tundjaid, kes teavad ütelda: ah, mis ta ikka on — ma

tean teda, käisime seltsis karjas ja karjapoiss nüüd mõni riigimees!

Ja see sama joon lahutab ka riigiteenijaid, n. ö. sikud lammastest. Kui sa tunned, et sa küllalt teeninud ja tahad ameti kõrgendust, esitad soovigi! vabanenud kohale, siis öeldakse: ah! ega ta ikka ei kõlba, me tunneme teda, ta oli kümne aasta eest jooksupoiss.

* * *

Vaiksesse pühadeelsesse unelmasse tõi vähe elevust Tartu pastori härra ja professori H. B. Rahamäe ettekanne enesetapmistest. Nimelt leidis endamisi tähtis teoloog, kes tundud oma alaste uperkuutlikkude väidete poolest, et meie noorsoos valitseb suguline loodus. Keskkoolide plikad on puha rikutud, ei enam ühtki neitsit. Nii tõendanud keegi arst, kes tahab olla suur leiutaja ja autoriteet. Meeleldi küsiks, kust teab see tundmatu arst seda nii selgesti? Kui oleks Rahamägi omast peast veel kõiki sarnast seletanud, siis oleks võinud veel kuidagi arvata, et usumees või nii ütelda jumala au ja

Väga otstarbekohane oleks koosolekute päevadel korraldada ka Tallinna raudteelaste „Raudami“ koori külaskäike.

3. Koosolek Sondas.

15. detsembril oli järjekorraline raudteelaste üldkoosolek Sondas. Kokku tulnud oli sellase väikse sõlme kohta kui Sonda, võrdlemisi kogukas pere raudteelasi nii Sondast, kui ka ümbruse jaamadest.

Koosolijate arv ulatus ümaralt 175. Olgugi et lubatud muusikalised vahepealad hilinesid — alles koosoleku lõpuks saabusid orkestrandid — ei rikkunud see koosolijate meeleolu. Kõik referaadid kuulati tähelepanelikult ära.

Koosoleku korraldajad lahkusid rahuldustundega, kuna osavõtjad avaldasid küllaldast vastuvõtlikkust soovitudele organiseerimisküsimustes. Kohalikud tegelased saavad ka julgustust ja uut hoogu edaspidiseks tööks ja loodavad, et kui keskkorraldused tihedamalt kohapealsete

organisatsioonidega koosolekuid korraldavad, siis peagi organisatsioonide liikmete peret suurema arvulisena võime näha. Igatahes ei peaks olema kaugel aeg, kus kõik raudteelased on oma kutseorganisatsioonide liikmed.

Sondas võivad paljudki tegelased õppida, kuidas hea tahtmise juures, inimeste täie andumusega tööle asudes, võib midagi ka ilma kindla majanduslise alusvõime korda saata. Peatume Sonda hariduse ja spordiseltsi rahvamaja ehituse juures. Usinate sipelgatena on töö juure asunud ja nüüd võidakse oma katuse all korraldada nii näitelavalise eeskavaga pidusid kui ka koosolekuid. Kuna Sonda elanikkond koosneb peaaesjalikult raudteelasist, siis on arusaadav, et ka rahvamaja ehituse mured peamiselt raudteelastel lastuvad. Ja siin jätkub mehi, kes raskustega võideldes, ilma välise toetuseta on midagi korda saatnud.

Sellist püsivust ja andumust ootavad neilt ka kutseorganisatsioonid.

Sekretariaat.

inimeste vahemees, nagu üle maa kuulus Viru-Nigula raspuutin, pastori härra Alvergi, et küll sellased mehed juba tunnevad n. ö. esimesest „katses“, kuidas tütarlaste neitsilikusega lood on. Aga et üks arst kooliplikad nii peenelt järeleuurinud, seda kuulen küll esimest korda. Nüüd jääb igatahes mulje, nagu arsti enese osa oleks plikade süütuse röövimises käega katsetav. Vaadake, millega üks kooliarst hakkama ei saa! Kuis võib üks mõistlik ema tänapäev oma tüdriku veel rahuliku südamega kooli saata. Jaa, puha rikkis see ilma elu, kes endisel heal ajal seda kuulis või nägi.

* * *

Vaata ligundit seda va Zimmermanni. Kes võiks uskuda, et see mitmepalgne ja lipitseja kulupäine ekstsellents sarnase ootamata vembuga hakkama saab — ta sõandas jõulukuu palga tervelt paar päeva enne tähtaega välja maksta ja liiategi veel ühes vanuse lisatasuga! Oo, sinu mehe au ei anna enam hirvitada. Jaa, sul on suurt-

sugust joont. Sest õppida pole iialgi hilja. Mäletan selgesti, kui veel hiljuti kahvatus sügistaeva õhetuses saatsid minema oma sulase — riigiteenijate esitaja vanusetasu nõude reisilt. Su orientatsioon on aga kiire ja paenduv. Haihtund paari kuu vältel puha su loomaarstlikkus. Kannatust! Veel mõni päev ja suur aupaiste tänutähena särab su nime ümber ja roheliste jõulukuuskede all küünalde sirades kõlab su sulaste õnnelikkude laste laul:

Oh, Zimmermann, oh Zimmermann,
Sa kõiki headust annud . . .

Ja sulase enesegi särab toas tuhandund silm, peas hea vilja aasta saagi tunnusenähtis odra vedeliku ving, kadunud hetkeks igapäevane hauaäärne väsimuski. Jumal kaitse ja hoia meie valitsust ja heldet rahaministrit, küll meie enestega nüüd ise hakkama saame.

Riigisulane-Aadu.

Selgusetat lood tee- ja ehitusosakonna kuuteenijate ja alaliste päevatöoliste kutseühingus.

Umbes kuu aega tagasi pööras Keskühingu juhatus tee- ja ehitusosakonna kuuteenijate ja alaliste päevatöoliste kutseühingu juhatuse poole järgmise kirjaga:

„Väljasõitudel organiseerimise koosolekutele on selgunud, et liiniteenijate-remonditöoliste ja ülesõidukohavahtide poolt tuntakse elavat huvi organiseerimise vastu. Ühtlasi aga toonitatakse praeguse ühingu vähest aktiivsust organiseerimise alal. Kaevatakse, et puudub tarvilik kontakt ühingu juhatuse ja ühingu liikmete vahel jne. Arvatakse, et nüüd, pärast suurema osa eestegijate väljaastumist kõneall olevast ühingust, tuleks ühing ümber korraldada. Keskühingu juhatusele näib, et selle soovi teostamine on otstarbekohane ja vajalik. Sellepärast palub Keskühingu juhatus Teid küsimus kaalumisele võtta ja Teie poolt võetud seisukohad Keskühingule teatavaks teha. Ühtlasi peame tarvilikuks juurde lisada, et mõnede isikute püüet näha Keskühingu algatuses intriige või kellegi mahategemist on täiesti alusetu. Keskühing oma algatuses on ainult juhitud soovist tõmmata liiniteenijate arvurikas pere raudteelaste

organiseeritud liikmete ridadesse. Sellepärast loodame, et Teie meie samme organiseerimise alal täiel määral toetate.“

Selle kirja peale tänini vastust ei ole saadud. Räägitakse, et kõneall oleva ühingu juhatus õige vaenuliselt on suhtunud Keskühingu juhatuse kirjale. Isegi olevat ülesse tõstetud Keskühingust väljaastumise küsimus.

Kui kuuldused peaksid tõele vastama, siis on lugu väga kurb ja Keskühingule ei jää muud üle kui asuda liiniteenijate-remonditöoliste ja ülesõidukohavahtide -- organiseerimisele omal algatusel. Praegune seisukord on täiesti ebanormaalne. Omal ajal oli liikmete arvu poolest Tee- ja ehitusosakonna teenijate kutseühing üks suuremaid. Praegu on vaid riismed järele jäänud. Ja et antud olukorra juures ühing hoopis välja sureb — ei ole kahtlust. Ühingu esitaja hra Janter ei võta üldse osa Keskühingu juhatuse koosolekutest. Ka ühingu liikmemaks Keskühingule on tasumata. Viimasel ajal on ühingu esitaja asetäitja hra Simson mõnest Keskühingu koosolekust osa võtnud. Kaebused aga ühingu täielikust passiivsusest kestavad liini peal edasi. Ei ole ime, et niisuguse seisukorra juures liikmed ühingust eemale jäävad ja mujalt abi otsivad.

— x.

*

Levitage oma häälkandjat!

---

*

Kas joni pärast?

Järjekindlalt on raudteelased nõudnud, et haigete vastuvõtmisel loobutaks senisest grupi-süsteemist, kuid jällegi tulevad kaebused, et arstid kutsuvad korraga mitu inimest kabinetti. See ühelt küljelt võtab haigelt võimaluse üksikasjaliselt ja segamatult oma haiguse sümptoome selgitada ja arstki kahtlemata ei saa süveneda tarvilikult haige igakülgsesse järelevaatusesse. Sellega vist on seletatavad ka korduvalt võõriti seatud diagnoosid. Viimasel üleriiklisel raudteelaste kongressil lubati teatavasti paremat korda haigete vastuvõtmisel, ka uuelts ümberkorraldatud ruumid peaksid (seda nüüd soodustama).

Tallinnas, vaatamata mitmekordsetele nõudmistele, ei tahetud seni korraldada retseptide vastuvõtmist ambulantsis — nüüd on see korraldus siiski läbi viidud, kuid nii, et ametkondis sellest midagi ei teata, ja nii on haiged sunnitud edasi-tagasi apteegi ja ambulantsi vahel jooksuma. Sel ajal, kui ambulantsis retsepte vastu võetakse, keeldutakse seda tegemast apteegis — see segavat retseptide statistikat.

Eriti korralage on teenijate tervislisel põhjustel ametist vabastamine. Raudteearstid tunnistavad teenija kuue-kuulise puuduliku ravimise järgi teenistuse jätkamiseks kõlbmatuks — pensionikomisjonis aga tunnustatakse inimene töövõimeliseks, kuna haigus kõrvaldatav tühise ope-

ratsiooniga. Mis jaoks üldse praegu raudteearstid haiguse puhul ametist vabastamiseks otsusi teevad, kui sellised küsimused kuuluvad pensioniseaduse järgi pensioni-komisjoni kompetentsi.

Kuna nende puuduste peale korduvalt tähelepanu juhitud, seni aga parandust pole näha, siis peab küll arvama, et tervishoiu alal pole raudteel enne paranemist loota, kui uus põlv arste oma värskema mõtteviisiga juhtivatele kohtadele pääseb.

Seni aga võime võtta tõena ainult seda, et „on raudtee-haigete ravimisel tarvitusele võetud uued põhimõtted, mis seisavad selles, et haigetele määratakse võimalikult intensiivne m u d a r a v i m i n e...“

Selle eesmärgi saavutamiseks võeti tarvitusele erilised ravimise vormid (puhas muda ühes elektrivooluga), kuna iga haige kohta peetakse isiklikud haiguseloo kirjeldused. Sarnase talitusviisi juures tekkis võimalus ravimist läbi viia lühema aja jooksul, kusjuures ülejäänud aeg kuni 1 kuu täissaamiseni jääb haigetele kosumiseks ja puhkuseks, mis eriti vajalik on, sest et otsekohe peale vanne tööle asumine võib märksa vähendada mudaravimise tervendavat efekti.“

Nii siis ainult korralik puhkus võib alal hoida meie ravimisel saadud „tervendavat efekti“.

Ka Vops.

Tallinna riigi- ja omav. teenijate ühing 10 aastane.

Parandamata idealiste on ikka ja alati leidunud, ka kõige lootusetumais olukordades. Ei sa teisiti vist nimetada ka neidki 46 isikut*), kes 12. detsembr. 1919 a. kogunesid Mundi tän. nr. 3 (praegusse keskkubi ruumidesse), et asutada kutseühing tol ajal Tallinnas tegutsevaile tuhandeile riigi- ja omavalitsusteenijaile — ülemaalse riigi- ja omavalitsusteenijate ühingu Tallinna osakonna nime all.

Peab ju omama tõesti hea portsjoni

*) Kahjuks ei leidu ühingu arhiivis isegi andmeid selle kohta, et neid kõiki nimeliselt kindlaks teha võiks.

idealismi ja julgustki, et end mitte lasta heidutada meie riigi- ja omavalitsusteenijate massi ükskõiksusest kutseliste huviküsimuste vastu. Et asja korraldajad juba ettegi aimata võisid seda ükskõiksust ja seda võita on püüdnud, tõendab kõige paremini asutamise koosoleku päevakord. Koosolek on kokku kutsutud ja ka nimetatud kutseühingu asutamise koosolekuks, kuid päevakorra kaks esimest punkti on määratud varustuse ja palga küsimusile ja alles kolmandal kohal järgneb ühingu asutamise küsimus. Aga seegi sõjakavalus ei aidanud midagi. Mass jäi ikkagi ükskõikses, on jäänud seda tä-

naseni. Kõik ühingu kümneaastase tegevuse jooksul peetud peakoosolekud, — korralised või erakorralised, — on peetud enamasti alla saja liikme osavõtul, ainult mõnel üksikul juhul on nende arv paarisaja ümber olnud. Aga liikmete arv on seal juures ajuti 2000 ümber kõikunud. Kümme aastat möödunud tegevust ei ole suutnud kasvata seda ühtekuuluvuse tunnet, mis ühingu liigete vahel valitsema peaks, kui see oma ülesandeid korralikult täita peaks suutma, ei ole suutnud võita seda ükskõiksust, mis valitses ühingu loomiselgi. Miks see nii olnud, jäägu siin kohal puudutamata, kuid tahaksime

loota, et järgmised kümme aastat siin parandust tuua suudavad.

Vaikselt ja väikselt nagu sündis ühingu asutamine, sündis ka selle mälestamine. 23. novembriks oli tulnud kokku ETK ruumidesse 75 ühingu liiget ja kutsutud võõrast, kus ühise laua taga lõbusas tujus möödunud tegevust mälestati. Ühingu juhatusel oli küll kordkavatsus peale selle korraldada aastapäeva puhul ka avalik aktus, kuid sellega seotud suurte kulude, pühade läheduse kui sa selle tõttu, et jaanuari kuus nii kui nii korraline peakoosolek pidamisele tuleb, jäeti aktus detsembris pidamata ja ühendatakse lähema peakoosolekuga. S.

Postiteenijate kutseühisuse Tartu „ametnikkude“ osakond lagunemisel.

„Side“ lugejaskonnal on arvatavasti meeles, et paar aastat tagasi postiteenijate kutseühisuse Tartu osakond peret heitis: lahkus osa ametnikke, kes postiljonidega koostöötamist alatuks pidas, ja asutas omale „ametnikkude“ osakonna. Ja kogu see aeg on Tartus kaks postiteenijate kutseühisuse osakonda ehk „pihtkonda“ (nagu neid Tartu postilased ise nimetavad): esimene (vana) ja teine (uus) pihtkond.

Endastmõistetavalt rauges kahte leeri minekuga Tartu postiteenijate seni nii elujõuliselt pulseeriv kutseühingulik tegevus. Concordia parvae res crescunt, discordia maximae dilabuntur...

Algul paistis siiski, et ametnikkude pihtkond küllalt elujõuliseks kujuneb ja siin elav tegevus uuesti võib lõkkele lüüa, sest varsti kasvas pihtkonna liigete arv õige suureks: läks ju ametnikkude osakonda ülemus ja kes ei tahaks ülemusega ühel pingil istuda?! Peagi aga märgati, et ninamehed uue pihtkonna olid ellu kutsunud pigemini selle eesmärgiga, et siinset elavat kutseühingulikku tegevust halvata („vaoshoida“, nagu nad ise ütelda armastavad), aga seda mitte tõsta. Algab käärimine, tagasihoidlikkus ja üksteise salajane kahtlustamine. Juhatuse- ja

üldkoosolekud muutuvad sõnaohtraks matuspidude taolisteks koosviibimisteks....

Viimasel ajal on ametnikkude osakonna juhatuse loid tegevus muutunud otse naeru ja pilke objektiks isegi oma liigetele. Ja et asjale parandust ei loodetagi, siis on mõned liikmed oma pihtkonnale juba selja pööranud ning suurem osa teistest oma ühingu suhtes päris eitavale seisukohale asunud: maksetakse küll veel liikmemaks kuidagi ära, aga muud ühist ja ühendavat oma pihtkonnaga ei tunta. Nii siis päris lagunemise sümptomid.

Eriti kujukaks võimetuse demonstree-rimiseks kujunes selle pihtkonna viimane (13. XI) üldkoosolek. Kokku oli tulnud 5—6 ametnikku ja kümme-kond postiljone (viimasel ajal on härrasmehed oma sekka ka mõned postiljonid võtnud). Ja koosolek ise oli kahvatust kahvatum. Pandi mõned soovialvanded protokolli (nõudmisi teps!) ja mindi siis norus peadega laiali tundes, et kui asi ikka selles suunas areneb, ega siis see lõpp enam kaugel pole. —

Kuid kas maksab lõpu pärast nii mures ollagi: parem lõpp kui viirelemine. —

Postiljon.

Posti alalt.

Üks arusaamatu asi.

Postivalitsuse poolt on maksma pandud kord, mille järgi lähteasutus peab vajutama kalendertempli jäljendi ka makstud vastusega postkaardi vastuspoolele postmargi kõrvale (mark ise jääb kustutamata). Mis on selle tülika manipulatsiooni otstarve, ei saa aru keegi postiametnikkudest. Välismaale saadetava vastusega postkaardi kohta võiks veel seda arvata, et see seks sünnib, et sihtmaa postiasutus teaks, kui vastuspool pärast postile tuleb, et viimane ikka posti kaudu ühes esimese osaga saadud ja mitte mõnel muul teel. Kuid ka siin tundub vastuspoole templijäljendiga varustamine lähtekohas liigsena: vajutab ju sihtasutus sellele oma templijäljendi vastusega postkaardi kohalejõudmise päeval isegi, nii et vastusosa postiga tuleku kohta kahtlust üldse tekkida ei või.

Oleks soovitav, et postivalitsus vaevas võtaks seletada, milleks õige seesinane templijäljendi vajutamine lähtekohas tarvilik on. Ehk on vast võimalik seda kaunis tülikat asja kuidagi ära muuta. — u.

Kas võib tähtkirja parandatud aadressiga postile anda?

„Milline rumal küsimus!“ mõtleb lugeja, asjasse mitte süvenedes. Ja tõesti. Eks paista ju loomulikuna, et kirjasaatja eksides aadressi kirjutamisel võtab lihtsalt uue ümbriku ja kirjutab aadressi nagu

kord ja kohus, ilma et seda parandama hakkaks ja siis parandatud aadressiga kirja postile annaks ja veel tähiatult. Maksab ju ümbrik kõigest 1—2 senti. Ja pealegi, oleks õige ebameeldiv end teiste ees nii hajameelsena näidata, et isegi tühja-palja aadressi kirjutamisel eksitakse. Nii ei tule siis ka postipraktikas peaaegu ette, et keegi ilmuks postkontori luugi juure tähtsaadetisega, mille aadress juba parandatud.

Kuid meid ei huvita see, kuidas asi praktikas kujunenud, meid huvitab küsimus põhimõttelikult ja sellele peaks rahuldava vastuse andma meie postimäärustik. Postimäärustikku lehitsedes näeme aga, et see tähtsaadetiste paranduse suhtes saatjaile mingisuguseid kitsendusi ei esita, ent ei ütle ka, et parandused on lubatavad. Nii siis ei ole asi küllalt selge ja postiametnikud on sunnitud talitama siin endise vene postimäärustiku järgi, kus öeldud, et tähtsaadetiste aadressis ei ole lubatud määrimised ega parandused aadressaadi ja sihtkoha nimetuses, mitteolulised määrimised ja parandused aadressi teistes sõnades ei ole aga takistuseks tähtsaadetise postile võtmiseks.

Kuid endise vene postimäärustiku käsitlemine nüüd, kus meil oma postimäärustik on, ei ole lubatav. Sellepärast peaks postivalitsus selle küsimuse kohta vähemalt oma alluvatele ametnikele täpse seletuse andma. — on —

Toetage oma ainukest kutseajakirja

„SIDE't”

===== kaastööga kohtadelt! =====

Haakija.

See näib kõik nii lihtsana. Rong saabus. Tuleb manöövreid teha. Esimesed 4 vagunit tuleb viia 13. teele, järgmised üheksandale ja ülejäänud kolmandale.

Kostab haakija vile — ja vedur liigub. Haakija haarab käepideme järgi, hütab kitsale trepiastmele ja pea kaob ta öise pimedusse. Kauguses kostab vile, laterna tuli vilgub kaarena õhus. Vedur peatub. Ragisedes löövad puhvrid kokku ning rong seisatab. Jälle kostuvad pikad ja lühikesed signaalihelid. Nägemata kätest juhitud liiguvad pöörangu suled, pöörduvad valgustatud klaasid. Jälle kostab haakija vile. Masin tagurdab. Ragisevad puhvrid. Ikka kiiremaks läheb sõit, ikka kiiremini pöörlevad rattad läikivail roobastel. Nüüd — kolm lühikest vilet: lah-tihaagitud vagunid omavad tarviliiku kiiruse ja veerevad ise oma lõppsihile.

Viimane töö on haakija töödest kõige raskem. Tunne mängib siinjuures suurt osa. Haakija võib ainult instinktiivselt tunda millal vagunid küllaldase kiiruse omavad, et ilma suurema tõuketa üle pöörangute ja kõverduste kohale jõuda.

Jälle kostab vile ja laterna valgustus vilksatab pimeduses. Vedur huikab. Järg-

misel silmapilgul seisab mees kitsal astmel, tugevasti kimni hoides käepidemetest ja kiindudes signaalidele.

Kõik näib nii lihtne. Ja ometi kui palju tähelepanu, kui palju tõsidust ja hädaohtu peitub haakija töös. Haakija komistas, kukkus roobastele, kuid jõudis ennast veel viimasel silmapilgul kõrvale tõmmata. Järgmisel silmapilgul veerevadki vaguni rattad mööda. Seekord möödus saatuslik juhtum elu kaotada või vigaseks jääda, kuid kes teab kui kauaks.

See saatus on nagu täitmata koletis, kes järjekindlalt omale ohvreid nõuab. Seda tõendavad igapäevased sõnumid. Täna muljuvad haakijale puhvrid halastamatult rinnakorvi sisse, homme puruneb käsi puhvrite vahel. Eile saadi signalist valesi aru. Rong hakkas liikuma sel ajal kui haakija veel vagunite vahel seisis. Tõuge selga, kukkumine roobastele, — ja rattad läksid tast üle.

Ootamata surm, haigus ja põdenemine ümbritsevad alalõpmata haakijat. Kuid sellele vaatamata täidab haakija siiski igal ilmastikul omi kohuseid. Ta on mees, kel hädaohtude silmapilkudel julgusest puudust pole, kuigi õnnetu juhus varitseb teda alatasa kui näljane kiskja.

Märkusi välismailt.

Liiga palju riigiteenijaid rahvaesinduses.

Samal ajal kui Eestis riigiteenijad pead murravad, kuidas mõnegi riigiteenija Riigikogusse viimine võiks õnnestuda, kostavad Saksamaal kaebused, et seal liiga palju riigiteenijaid rahvaesindustes on.

Riigiteenijad ühes perekondadega moodustavad ümmarguselt 10% kogu rahvaarvust, järelikult peaks nende protsent rahvaesindajate hulgas sama suur olema. Tegelikult on see aga märksa suurem. Dr. Leo Schwering püüab nüüd selgusele jõuda, millega on niisugune kõrge ametnikkude - rahvaesindajate protsent seletatav (Der Beamtenbund nr. 88 s. a.) ja jõuab otsusele, et selle põhjuseks pole sugugi mitte üksi ametnikkude kutseliikumine ja -huvid, vaid et ka hoopis muud huvid ja teised jõud amet-

nikke parlamentide toolidele tõstavad. Tähtsamana niisugusena põhjusena mainib ta erakondade püüdeid, koondada oma ridadesse võimalikult paremaid asjatundjaid kõigis riiklikkudes ja valitsemise küsimustes.

Ja neid leiavad nad enamasti ikka ametnikkude hulgast. Sellepärast ei tule niisugustele ametnikkudele-rahvaesindajatele vaadata kui teatud huvide esindajatele, vaid kui asjatundjatele, kes ainult juhuslikult ametnikud on.

Igatahes on aga kindel, et Saksa rahvaesindustes niisuguste muinasjuttudega riigiteenijate olukorra kohta esineda ei tohita, nagu see meil kahjuks igapäevane nähtus on, sest õige olukorra tundjaid ja valgustajaid on seal küllalt ja igat muinasjuttudega esinejat tabaks kohe naeruvääristamine.

Jugoslaaviast.

1929/30. aasta eelarveseadusega on Jugoslaavias järgmised tähelepanu vääri-
vad määrused maksma pandud:

Kooskõlas riigiametnikkude seaduse § 130 lubatakse panna igasuguseid ametlikke kohustusi ka eraisikuile. Erandi moodustavad politsei, sandarmeeria, posti-, telegraafi ja telefoni jne. teeni-
tusalad.

Aktiivteenistuses olejaile riigiametnik-
kele on keelatud olla ükskõik missuguse ettevõtte juhatuse või nõukogu liikmeks, välja arvatud juhud, kui nad sinna on de-
legeeritud vastava ministri poolt. Amet-
nikkude organisatsioonide ja majandus-
likkude ettevõtete kohta see keeld ei käi.

Juhtudel, kus ametnikkude kõrgenduse-
d riiginõukogu poolt tühistatakse, ei
tohi ametnikule juba väljamaksetud
kõrgemat palka temalt enam tagasi
nõuda.

Jugoslaavia ametnikkude liit pidas
29. sept. s. a. oma kümnendat peakoos-
olekut Skopljes. Tähtsamateks päeva-
korras olevateks küsimusteks olid pensio-
nide ja korterirahade kõrgendamise
nõudmised. Peale selle nõuti, et ümber-
paigutamise kulud ja elukalliduslisad õi-
gesse vahekorda seataks tegeliku majan-
dusliku olukorraga.

Prantsuse ametnikkude protestkoosolek.

Prantsuse ametnikud korraldasid Pa-
riisis protestkoosoleku valitsuse poolt
palkade reguleerimise puhul aetava poliitika vastu. Koosolekust võtsid osa postiametnikkude (Fédération Postale), administratiivametnikkude (Fédération Nationale) ja kommunaalametnikkude (Syndicat Central des travailleurs municipaux) esindajad.

Ametnikud nõuavad, et palkade regu-
leerimise aluseks ei võetaks ennesõjaage-
seid vahetordi, sest olla selge, et ametnik-
kude majanduslik olukord 1913/14. a. nii
villets oli, et palkade ja pensionide uuesti
korraldamine paratamatuks oli saanud.
Sellepärast tuleb õigluse mõttes selleaeg-

sed palgad tagantjärgi enne vastavale
kõrgusele viia, kui nad võivad aluseks
võetud saada praeguste palkade regulee-
rimisele. (DBB)

Postiametniku J. Paasi 35-a. ametijuubel.

Jaan Paas sündis 15. märtsil 1871. a. Lääne maa-
konnas, Lihula vallas, renditalupidaja pojana. 14.
oktoobril 1894. a. määrati J. Paas Haapsalu posti-
t. t. kontoris postiljoniks.

1916. a. augustis viidi üle Hiiumaale Kõrge-
saare postijaoskonna ülema kohusetäitjaks, sealt
samal aastal Silla postijoskonna ametnikuks.
1917. a. perekondlistel põhjustel ümberpaigutatud
Haapsalu posti-t. t. kontori ametnikuks. Sakslaste
Hiiumaale tulekul evakueeriti J. Paas Siberisse,
Omski posti-t. t. kontoris.

Paarikuulise teenistuse järgi saadeti Omskist
tagasi Eestisse, arvestades sellega, et tema pere-
kond asus Haapsalus. 1919. a. peale teenib sõidu
ametnikuna Haapsalu-Tallinna ja Tallinna-Haap-
salu postvagunis.

Soovime kohusetruule ja tublile töömehele
õnne möödunud juubeli puhul ning tervist ja
jõudu edaspidiseks teenistuseks.

Iga teadlik riigiteenija
loeb ja tellib 1930. aastal
oma kutseajakirja

„SIDE't“